СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 163. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 16. липня, 1925. VOL. XXXIII. No. 163. Jersey City, N. J., Thursday, July 16. 1925. THREE CENTS

Президент Кулидж за скорим вирішеннєм справи Китаю.

СВОМПСКАТ, МЕСС., 14. липня. — Президент Кулидж хоче, щоби справу Китаю вирішено як найскорше.

Він напирає, щоби 9 держав які підписали умову у Вашінґтоні у справі Китаю, тепер порозумілися і згодилися признати Китаєви сі уступки, які тоді приняли, та сим робом причинилися до успокоення умів у Китаю.

СПРАВА ПОСАДНИКА НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 14. липня. — Голова нюйорської демократичної орґанізації Теммені Сосаеті, Джордж В. Олвені заявив, що на будучий тиждень предложить представників демократичних орґанізацій Великого Ню Йорку у справі назначення кандидата на посадника міста Ню Йорку.

Кажуть, що вони відкинуть кандидатуру дотеперішного посадника Джана Ф. Гайлена.

СПІРКА ЗА МОЛИТВУ.

ДЕЙТОН, ТЕННЕССІ, 14. липня. — Сьогодня на розправі Сковпса адвокат Дерров поставив внесення, щоб відкинути молитви з розправи.

Зачалася над сим палка дебата, але вкінці суддя Ролстон відкинув се внесення.

РЕЛІҐІЯ І КОНСТИТУЦІЯ.

ДЕЙТОН, ТЕНЕССІ, 14. липня. — Бувший державний секретар Виллем Дж. Браєн заявив, що американські ґазети пустили про него видумку, буцім то він говорив, що треба біблію вставити до конституції Злучених Держав.

Браєн каже, що він ніколи такого не говорив, та що він не аґітує за сим, аби додано до конституції додаток про релігію, ані, щоб релігії учено в школах в Злучених Державах.

Він тільки боронив, каже, права батьків не дозволити, аби їх дітий псовано в школах і роблено з них безбожників.

ПРИЇХАВ ПОЛЬСЬКИЙ МІНІСТЕР.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 14. липня. — Сюди прибув нині з Европи польський міністер заграничних справ ґраф Александер Скшинський.

Він має мати відчит про Польщу і відносини в середній Европі в Політичному Інституті у Виллиемстави, Масс., при кінці сього місяця.

Передтим відвідає президента, а відтак земляків в Шікаґо.

Репортерам ґазет сказав, що совєтська влада в Росії є повною невдачею, та що вона тепер не гадає воювати з Польщею.

Ґраф Скшинський має 43 роки, є високого росту і говорить по анґлійськи, але дуже поволи.

ПОВІСИВСЯ З ЛЮБОВИ.

БРУСТЕР, Н. Й., 14 липня. — Сьогодня сталась тут траґічна подія. Молодий 18-літний хлопець Ернесто Муріддьо залюбився в молодій дівчині Коті Чейз і освідчився їй. Коли вона його предложенне відкинула, він повісився.

БИЗНЕСМЕНИ ПРОТИ ГАЙЛЕНА.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 13. липня. — Представники нюйорських бизнесменів заявляють, що нюйорські бизнесмени готові підперти демократичного кандидата при слідуючих виборах мейора міста, коли сим кандидатом буде хто другий, а не Гайлен.

ПРАВНІ ДОМАГАННЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ГОРОЖАН ПРОТИ АВСТРІЇ І УГОРЩИНИ.

В листопаді минувшого року американський Державний Секретар (міністер закордонних справ) підписав договір з представниками Австрії і Угорщини в справі правних претенсій, які американські горожани мають проти тих держав. Договір цей ще не ратифікований (затверджений) і з американського боку це не може бути зроблено скорше, як на найблизшій сесії Конґресу в місяці грудни. Однаке нема сумніву, що й Америка і тамті держави його приймуть, так що Державний Секретар оповіщає, що вже тепер можна зголошувати в нього ті претенсії, яких задовольнення американський уряд буде вимагати для своїх горожан. А саме договір покриває слідуючі претенсії:

1. Горожани Злучених Держав можуть вимагати відшкодовання за ушкодження або конфіскату їх власности, прав і інтересів, як що ту шкоду заподіяно їм після 31. липня 1914 року на теріторіях, які в той час належали до бувшого австрійського цісарства або до королівства Угорщини;

2. Можуть домагатися відшкодовання за шкоду заподіяну їм через каліцтво або смерть або через ушкодження їх власности, прав і інтересів після 31. липня 1914 року в наслідок війни.

3. Можуть домагатися звороту боргів від австрійського і угорського правительства, значить гроший позичених тим правительствам американськими горожанами.

Претенсії ті можуть бути заспокоєні аж після того, як договір буде затверджений всіми трьома урядами. Вирішувати їх буде окремий Комісіонер, який буде ними призначений й урядувати буде в Вашінґтоні. Всі претенсії мусять йому бути предложені на протязі року після того, як він стане урядувати, і його рішення буде остаточне й обовязуюче для всіх трьох правительств. Одначе, як сказано, американські горожани можуть вже тепер зголошувати свої домагання в Державного Секретаря в Вашінґтоні.

Українські Громадяни!

Чи Ваша громада не повинна причинитися своєю жертвою до ратовання українського народу від голодової смерти?

Чи хвиля страшної руїни на українських землях не зеднає нас знову в одну могучу сімю і чи ми, українська заморська іміґрація, не відповімо гідно на ляцький терор і насильство?

Кличемо ще раз:

ДО ПРАЦІ! СПІШІТЬ НА НАРОДНІ ВІЧА ТА СВОЄЮ ЖЕРТВОЮ ПОМОЖІТЬ КРАЄВИ!

По інформації пишіть до:

ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ.

ПІД РУМУНСЬКИМ ПОСТОЛОМ.

На днях має початись в Кишеневі великий процес проти 500 селян повстанців.

У вересні 1924 року ці селяне з південної Бесарабії гнані голодом, нуждою та кнутом окупантських жандармів з розпуки розпочали повстання.

Бувший румунський міністер Вайда-Воївод в часі дискусії над тим повстанням в румунськім парляменті дня 10. листопаду 1924 року сказав:

„Тяжкою була царська нагайка, але вона була забавкою порівнанню з тим, що терпить тепер бесарабський народ. Румунія хоче вирішити бесарабське питання знущанням, нищенням та масовими розстрілами невинних. Ніде в світі нема такого знущання над народом як тепер в Бесарабії."

Хлопський Інтернаціонал видав відозву з протестом проти того процесу. Від України підписав цю відозву Одинець.

ТРАҐЕДІЯ МОЛОДОЇ ДІВЧИНИ.

Дня 20. м. м. мала місце в ґімназії СС. Василіянок при вул. Супінського у Львові страшна, проймаюча жахом подія. Молоденька учениця 7 кл. ґімн. Марія Олена Лучківна зажила велику кількість оцтової есенції а потім кинулася через вікно з другого поверху ґімназіяльного будинку на діл. Нещасна вискочила через вікно від Пелчинської вул. і злетіла в корчі так щасливо, що навіть не потовклася. Та це все одно від смерти її не спасло, бо наслідком величезної кількости спожитої оцтової есенції за три години померла. З достовірних джерел довідуємося, що покійниця вже з давна носилася з гадкою самовбивства. Вдома слідкував за нею брат і старався до того не допустити. Через те то мабуть нещасна вибрала на місце доконання цього страшного вчинку школу. Причиною такого одчаяного вчинку молоденької дівчини були невідрадні родинні відносини. Батько її є залізничим урядником низшої катеґорії. Вдома була біда, що мучила душу дівчини та не давала її спокою. У цьому траґічному вчинку покійниці абсолютно не відіграла ніякої ролі школа. Домашні, позашкільні відносини причинилися до зломання невинної душі молодої дівчини та завели її в обійми самовбійчої манії, яка й найшла свою розвязку в суботу.

СВЯТО ЕВХАРИСТІЇ У ЛЬВОВІ.

В неділю, дня 21. м. м. обходжено торжественно свято св. Евхаристії. На ринку зібралися процесії зі всіх львівських церков. Біля „Народної Торговлі" і біля „Просвіти" уставлено престоли. Цілий ринок залягли непроглядні маси народу, На час обходу здержано трамваєвий рух в ринку. Співаючи побожні пісні процесії з хоругвами під проводом священиків обійшли ринок. В поході виступали окремі товариства й кооперації (як „Міщанське Братство," „Зоря" й ін.) зі своїми прапорами. За ними поступали члени Марійського Товариства. Співав зміцнений хор богословів. За хором поступало духовенство в святочних ризах. Під бальдахимом ступав в понтіфікальних ризах о. еп. Боцян, несучи в окруженні крилошан св. Евхаристію. За бальдахимом ішли значні представники українського громадянства, серед яких можна було доглянути през. д-ра К. Левицького, през. В. Децикевича, д-ра В. Охримовича і ін. Свято, яке згуртувало на ринку кількатисячну українську громаду, робило величаве враження.

САМОЇДИ НА УНІВЕРСИТЕТІ.

На етнографічно-ґеоґрафічному факультеті ленінградського університету працює і вчиться тепер 12 студентів Самоїдів, що прикладаються дуже до вивчення полярної культури і мов тих народностей, що заселюють північ. По скінченню університету виїдуть вони до найдалі на північ висунених місцевостей для культурної праці між тамошних мешканців.

АРЕШТУВАННЯ.

Дня 23. червня о год. 6. ранку переведено ревізію в домі панства Качмарських у Львові при вул. Вишневецьких ч. 2, де мешкають українські студенти. По переведеній ревізії, що тягнулася до години 8. арештовано вісім осіб, а то: Волощака Дмитра, Гриневича Осипа, Лилика Миколу, Іваськова Луку, Бунду Н., Ванчицького Юрка, Качмарського Володимира — всі студенти високих шкіл — і Качмарського Романа, кандидата учительської семинарії. По цілодневному передержанню арештованих у тюрмі при вул. Яховича, випущено вечером на волю Іваськова, Лилика і Бунду а инших задержано. Причина ревізії та арештування невідома. Всі арештовані через цілий день не одержали ніякої їди.

ПОЛЬЩА Є НАЙДОРОЖШОЮ КРАЇНОЮ В ЕВРОПІ.

На основі урядових даних гуртові ціни підставових артикулів першої потреби були у Польщі і за кордоном такі: пшенична мука в травні у Польщі 54.50 зол. у Німеччині 40.50 зол. (треба знати, що Німеччина тепер теж одна з найдорожших в Европі), у Франції 42.44 зол., в Анґлії 49.76 зол., в Зєдин. Державах півн. Америки 52.67 зол. В основу оцінки йде сотнар. Цукор теж у травні: в Польщі 1 зол., у Франції 0.68 зол., в Анґлії 0.71 зол., у Зєдинених Державах 0.67 зол. Все за кільоґрам. Масло в травні: у Польщі 4.11 зол., в Німеччині 3.95 зол., у Франції 3.09 зол. за кільоґрам. Вуголь в травні у Польщі 26.60 зол.

ЕСПЕРАНТСЬКИЙ КОНҐРЕС В ПАРИЖІ.

Дня 14. травня ц. р. відбувся в салях торговельної палати в Парижі міжнародний конґрес есперантистів. Окрім французького міністра для торговлі і промислу було присутних 96 делеґатів з 33 країв і 100 Торгів. Представники французької торговлі заявилися рішуче за введеннем Есперанта до міжнародних купецьких зносин. Разом з тим відбулася конференція в ціли введення Есперанта в ділянку науки й техніки. Засідання відкрив проф. Ріше, член французької академії, а відомий фізик Бертельо мав відчит про Есперанто як мінародну помічну мову. Оба промовці доказували конечність введення Есперанта в ділянку науки. Проф. Карт, голова есперантської Академії здав докладний звіт про те, що Академія приняла до есперантського словника нові фахово-купецькі звороти. Академії поручено утворенне спеціяльного словника для експерантської торговельної мови. На внесення делеґата чехословацького міністерства для торговлі і промислу по Громади ухвалено звернутися до всесвітнього Союзу Есперантистів в Женеві в ціли видання адресової книги купецьких фірм, що уживають і попирають Есперанто. Вкінці ухвалено постаратися о введенне науки Есперанта до всіх торговельних шкіл.

ПОВОРОТ Д-РА К. ЛЕВИЦЬКОГО.

До Львова повернув цими днями з довголітної еміґрації многозаслужений наш діяч і довголітний керманич нашого громадянського життя др. Кость Левицький.

Французька делеґація у справі довгів приїде до Америки в осени.

ПАРИЖ, 14. липня. — Головою французької делеґації, яка приїде до Злучених Держав задля вирішення питання про военні довги, назначило вже французьке правительство Франклена Буйона, теперішнього голову заграничної комісії в парляменті.

Правительство признає йому широкі повновласти у заключенню умови.

Він, як кажуть, буде домагатись від Америки, щоб згодилась на сплату сього довгу протягом 80 літ.

Франклен Буйон відомий особливо з договору з турецьким правительством Мустафи Кемала паші.

Конференція має бути у вересні. Міністер скарбу Кайо заявив, що приїде теж на конференцію, але як вже вступні питання будуть обговорені.

СОВЄТИ У ВОЄННОМУ НАСТРОЮ.

РЕВАЛЬ, столиця Естонії, 14. липня. — На водах Естонії і Латвії появилися в останніх днях російські совєтські воєнні кораблі.

Се, кажуть, демонстрація проти Анґлії, яка вислала свої воєнні кораблі на Балтійське море.

Одночасно сповіщають з Варшави, що російські совєтські літаки появились над „польською" границею і роблять знимки з околиць, понад які перелітають.

Польські граничні сторожі силкуються острілювати совєтські літаки, та досі безуспішно.

Сі події викликують занепокоєнне в Естонії, Латвії, Литві і Фінляндії, бо у випадку війни вони будуть втягнені до неї, хочаб і проти власної волі.

ВІЙНА В МАРОКУ.

ПАРИЖ, 14. липня. — Війска Ріфів знову дістали нові підмоги і вчера напали на французьку лінію. Французи з великим трудом відбили сей напад.

В ЧУЖЕ ПРОСО.

ПАРИЖ, 14. липня. — Американські летуни зголосились до французького правительства і заявили свою готовість іти воювати проти Ріфів в Мароку.

МОНОПОЛЬ НА СІРНИКИ В ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА, 14. липня. — Польський сойм ухвалив монополь на сірники і польський уряд винаймив сей монополь на 20 літ шведсько-американській фірмі Інтернешенел Меч Компені, яка має осідок в Ню Йорку.

Польський уряд сподівається, що дістане річного приходу з винайму монополю понад $1,000,000.

Ся компанія візьме під свою управу 15 фабрик сірників у Польщі.

ПРО НЕДУГУ РАКА.

ЛОНДОН, 11. липня. — Тутешня ґазета Сандей Таймс пише, що др. Самбон викрив бацилі рака. Він каже, що вони не помітні через побільшуючі скла при світлі звичайному, а тільки при новому спеціяльному світлі і при помочі нових, досі невідомих, метод.

МЕНЬША ПРОДУКЦІЯ ТЮТЮНУ.

Коли порівнати продукцію тютюну в Злучених Державах на протязі двох послідних років, то бачимо, що продукція минувшого року далеко меньша ніж в 1923 році. Згідно зі звідомленнем сільсько-господарського департаменту продукція тютюну в 1923 році дала 1,515,000,000 фунтів, а в 1924 році тільки 1,243,000,000 фунтів всього тютюну. Так, наприклад, тютюну для виробу цигар було меньш 24,000,000 фунтів, а тютюну папіросного, люлькового, до жовання і взагалі того, котрого вивозять в сирому виду до других країв, 248,000,000 фунтів меньше.

Причина тої меньшої продукції тютюну не тільки в тім, що фармери в 1924 році взагалі менше його плекали; саму сю велику ріжницю спричинив так само далеко меньший урожай тютюну всякого роду майже у всіх стейтах Злучених Держав, котрі займаються плеканнем тютюну. Велике зменьшення продукції є найбільше в Верджінії і Савт й Норт Каролайні. Саме в цих трьох стейтах продукція зменьшилася о 152,000,000 фунтів. Звідомлення з Савт й Норт Каролайни ще не зовсім точні й там може зазначитись деяке збільшення.

Продукція „Burley" тютюну дала в послідньому році 311,-000,000 фунтів, значить 15,778,000 фунтів меньше, рід „One Sucker" зменьшився майже о 20,000,000 фунтів так, що його продукція в 1924 році дала тільки коло 31,000,000 фунтів проти 51,000,000 фунтів 1923 року. Продукція тютюну рода „Henderson" зменьшилась о 25%, рода „Paducah" майже о 31%. Тільки в Clarksville й Hopkinsville продукція тютюну в останім році трохи збільшилась; 1924 року дала 106,000,000 фунтів, в 1923 було тільки 96,000,000 фунтів, значить, продукція збільшилася о 10,000.000 фунтів.

Вся продукція тютюну для виробу цигар дала 169,000,-000 фунтів проти 194,124,000 фунтів в 1923 році. В Connecticut Valley вродилось 4,332,000 фунтів тютюну меньше ніж в 1923 р. Стейт Висконсин оголосив зменьшення продукції тютюну о 11,432,000 фунтів, продукція Пенсилвенії збільшилась [illegible] того о 1,000,000 фунтів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинокє число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПРАЦЯ ОБЄДНАННЯ ЗА МІСЯЦЬ ЧЕРВЕНЬ

Кождому відомо, серед яких обставин та з якими цілями зійшлися всі найбільші українські організації в Америці та підписали взаїмний договір-статут про сотворення одного національного заступництва-товариства „Обєднання Українських Організацій". Кождому відомо, з якими трудностями приходилося ставити перші кроки тій національній інституції — скільки треба було вложити праці в те, щоби навчити суспільність, що в організованій суспільности мусить істнувати подібна організація. Мало-по-мало і американська іміграція побачила, що можлива є теж господарка без марнотравства і крадежи народнього гроша, що є можлива господарка під контролею всего загалу. Це треба зазначити публично, що сегодня не найдеться одна відвічальна людина, яка малаб відвагу заявити публично, що господарка Обєднання є зла. Коли є закиди проти Обєднання то радше на тлі політичнім но ніколи на тлі господарки народним грошем. Можна навіть доказати фактами, що коли певні індивидуа виступають проти Обєднання і пускають ріжні сплетні, то є це члени таких товариств, які жадних звітів не дають зі своєї господарки. Иншими словами є це товариства, яким не наруку ясна і отверта господарка Обєднання, бо в той спосіб і їх члени готові зажадати теж публичних звітів, а це може бути... для них дуже прикре...

Та найлучше свідчать про працю Обєднання ті сотні листів з цілого світу, які приходять до Обєднання. Щоби дати можність нашим читачам зрозуміти ту велику працю, яку веде Обєднанне, ми наведемо кілька листів, які прийшли до Обєднання в червни.

1. Центральний Союз Українського Студентства. 22. червня, 1925. Ч. 477/Ц. Управа Ц. С. У. С. з доручення III звичайного зїзду, який відбувся в перших днях червня ц. р. в Пшібрамі, дозволяє собі висловити Вашій організації слова глубокої пошани та щирої вдячности за ту всесторонну матеріяльну піддержку, якою Ваша Організація наділяла і наділяє українське студентство, розкинене химерною долею по всіх закутинах Европи. Прийміть запевнення, що українське студентство, що серед так тяжких обставин здобуває вищу освіту поза кордонами своєї Батьківщини, належно оцінює кождочасну матеріяльну піддержку з боку братів ізза океану та у слушний час своєю працею в користь українського народу зможе віддати те, що на протязі своїх студій від української суспільности одержало. З окрема Управа Ц. С. У. С. засилає Вам щиру подяку за той цінний даток для українського студентства, який Ваша організація надіслала в перших днях червня. Цей даток уможливив Управі прийти в поміч тим членам, які брали участь в зїзді студентства...

Дальше йде прохання о дальшу піддержку та зазначення програми наших студентів, як вони думають повести пропаганду серед чужинців на ріжних студентських зїздах.

2. Комітет допомоги політичним вязням. 2. червня 1925. Комітет допомоги політичним вязням одержав від Вас суму $200 та $250, яку Ви переслали через земельний Банк.

Комітет складає Хвальному товариству сердечну подяку за так щедру жертву та прохає рівночасно і надальше не забувати за допомогу політичним вязням, бо тільки одинокі Ваші постійні жертви улекшуть незавидну долю тих, що томляться в польських тюрмах.

3. Перемишль. 9. червня. Підписаний має честь повідомити, що пересланий чек на суму $50 для сиріт в Перемишли дійшов до рук Преосвященого Иосафата Коциловського. За ласкаву жертву прошу приняти сердечну подяку. Ген. Вік. (підпис не читкий).

4. Львів, Тов. Просвіта. 17. червня. Отсим стверджуємо відбір Вашого цінного листа та долученого чека на $100, на які пересилаємо в залученню оригінальну посвідку. Дякуючи за прихильність та труди в користь нашого Товариства, остаємо з правдивою пошаною.

Мих. Галущинський, голова; С. Шагала, за секр.

5. Відень. Тов. Прихильників Освіти. 27. червня 1925. Просимо приняти найщирішу подяку за дар в сумі $25, присланих на допомогу нашого студентства. Ми розділювали останній раз підмоги ще при кінці місяця марта і від того часу аж до приходу Ваших гроший, наша каса була цілком порожна, а нужда між нашим студентством страшна. Дальше йде опис життя наших студентів та кінчиться проханнем о дальшу поміч.

Подібні листи надійшли від инших організацій, поминаючи Комітет Допомоги Голодному Селу та Рідну Школу, яким Обєднання висилає найбільші суми. Не тільки добродійні організації звертаються до Обєднання, але і господарські. І вони думають, що Обєднанне своїм впливом зможе причинитися до нвязання живійших господарських зносин краю з Америкою.

Коли Обєднанне своєю працею здобуло собі признанне всеї української суспільности, то нашим завданнем повинно бути піддержати як найбільше ту інституцію, яку ми самі сотворили.

ПОЛЬСЬКА СПРАВЕДЛИВІСТЬ.

Промова п. сенаторки Левчанівської в дискусії над буджетом міністерства справедливости.

Високий сенате! Виступаючи нині перед високою палатою в імени українського і білоруського клюбів у справі буджету міністерства справедливости, мушу зазначити, що роблю це тому, бо мала я нагоду стикатися дуже часто зі судовими справами і то переважно політичними та чую моральний обовязок виступити тут із цієї трибуни в обороні тих народів, в імени яких забираю слово.

Прошу високого сенату, на 1925 рік преліміновано 75,400,451 золотих для міністерства справедливости, для того міністерства, яке повинно бути сторожем права, бути тою твердою скалою, об яку розбивається всяке безправство і всяке надужиття. І якщо те міністерство, чи краще призначені для того завдання його органи, отже суди, відповіли тим своїм завданням, то розуміється, що громадянин міг би погодитися з тим, що на нього спадає ще один дуже важкий податок, і так уже непомірно тяжкий до знесення.

Та — на жаль — польські суди, чинні на українських землях чи білоруських, не відповідають тому завданню. Там, де ще так недавно були рос. суди присяжних, там, де ми мали інституцію незалежну, там, і аполітичну, якою — можемо це тут ствердити — могла гордитися давна Росія, там тепер бачить населення велику ріжницю у судівництві. Де є той суд присяжних для карних справ і політичних, який повинен був бути покликаний до життя на основі 83 арт. конституції? Чотири роки з горою проминуло з того часу, як ухвалено конституцію, а пани міністри справедливости не спішилися підпорядкувати себе і судівництво тому артикулові конституції і дотепер ще не внесли навіть проекту закону, „який означував би вчинки, входячі в обсяг ділання судів присяжних, політичні процеси та перебіг поступування".

Замісць явних розправ перед лавою суддів присяжних відбуваються політичні процеси при зачинених дверях навіть тоді, коли для того нема ніяких правних підстав. Правна підстава до таємної розправи може бути тільки тоді, коли вона загрожує публичному спокоєві, або зневажує мораль, або може виявити військову таємницю. Тимчасом ми бачили і були свідками того, як процеси наших послів, процес про віче в Почаєві, на якому були тисячі народу, вівся при зачинених дверях. Єдиною публикою на розправі а також на инших розправах, що відбувалися в останніх часах, були поліція і і дефензива, які нотували зізнання свідків оборони, щоби опісля тих свідків тероризувати. Так само відбуваються і доразові суди. У многих випадках вироки тих судів опираються єдино на зізнаннях слідчої поліції, про що вже кілька разів говорено з тої трибуни. А всі ті свідоцтва слідчої поліції опираються на „поуфних" відомостях.

Поліція змушує арештованих признаватися до вини при допомозі нечуваних побоїв та катувань. Прошу високої палати, в останньому вел. процесі тзв. „Української народньої повстанчої організації", який відбувся в Рівнім перед кількома тижнями, домагався арештований Горнаков, що сидів у луцькій тюрмі, нового слідства, бо, як запевняв, слідчий суддя, що переслухував у цій справі, вимушував на ньому признання до вини всякими інквізиційними способами. На самому процесі у Рівнім той самий Горнаков і инші обвинувачені ствердили, що їх в арешті в страшний спосіб бито, звязувано їм руки під колінами, перетягано між руки і ноги карабіни, бито їх буками у підошви. То є справи, про які говориться голосно і в яких я сама інтервеніювала у прокуратора. Це не є видумані речі, це є речі, які стверджено при прокураторських доходженнях. (Голос: превенційні арешти не належать до міністерства справедливости!) Так, пане сенаторе, то не належить до міністерства справедливости, а деж є в такому випадку прокуратори, яких колись звали „чуваючим оком справедливости"? Чому не входять вони в цю справу, а передовсім той перший прокуратор міністер справедливости? Всі засуди у карних справах оперті саме на таких вимушених зізнаннях, або на „поуфних вивядах" та відомостях, прокураторських надужиттях і слідчих суддів — для прикладу згадаю доразовий суд у Пінську, де прокуратор Ольшевскі та суддя Герасимовіч сфальшували дати, — сітка нечуваної провокації, якої світ не бачив, позбавлення суспільности контролі над судом через скасування судів присяжних — все це є противне поняттям про новочасний суд і зовсім прородно викликує недовіря до польських судів.

Згідно з 97 арт. конституції нікого не можна арештувати без судового дозволу чи доручення, яке має бути доручене на протязі найдалі 48-ох годин. Тимчасом сотки, а то й тисячі людей сидить у тюрмі без ніякої вини, бо їх по кількох тижнях такого арешту випускається на волю. Слідчі судді не можуть дати собі ради з доходженнями. Люди сидять у тюрмі серед страшних обставин голодні (бо у превенційному арешті видається тільки пів кільограма хліба на особу денно і троха води та й то не все чистої), сидять серед бруду та тісноти. В Луцьку є чотири кімнати, призначених на слідчий арешт, з яких одна призначена на те, щоби переслухувати і бити в ній арештованих, а в инших трьох сидить часом 80—90 людей. В Луцьку, в превенційному арешті сиділи люде часом по 5 тижнів, не дочекавшися переслухання слідчим суддією. Слідчий суддя (зовсім льояльний супроти Польщі чоловік) не має просто фізичної спроможности переслухувати тих людей. Він казав мені: „Прошу пані сенаторки, у районі веду працю до 4. год., по 4. йду на обід, потім іду до тюрми та до арешту, щоби переслухувати тих людей. Нераз переслухую їх до 4 год. вночі. Більше не маю сили, я часом засипляю над бюрком, бо вже не можу виконати тої праці, що переходить людські сили". Я з тим у повні погоджуюся. Алеж арештованих ведеться через сотні верст і держиться у слідчій вязниці без їди, без білля, а потім щойно по кількох тижнях випускається на волю, втомлених, обезсилених і, Богу духа винних.

Перед приїздом до Луцька парляментарних справоздавців було в превенційному арешті 87 арештованих. Справоздавці приїхали в четвер 25. травня. З вівтірка на середу я їхала з Варшави до Луцька а зі мною їхав якийсь пан, не знаю хто він, але видко, що якась велика фігура з мін. внутрішних справ, бо на двірці в Луцьку стрічали його всі місцеві достойники. Всіх арештованих того дня оглянено, більшу їх частину випущено на волю, бо ніякої вини їм не доказано, а инших підозрілих у чомусь перенесено до судової тюрми на те, щоби не дусилися у превенційному арешті. У всіх кімнатах того арешту вимито підлогу на доказ, що в них нікого не було та нікого нема та на те, щоби доказати українським послам буцімто брехню та наклепи, що [illegible]

Прошу панів, до поставлення справи на розправу суду люде теж сидять невинно роками у тюрмі. Так наприклад 21 місяців просидів у тюрмі в Луцьку і Рівнім бувший полковник української армії Бондаренко, що довгі літа боровся з большевиками, і саме під замітом большевизму висидів два роки майже в тюрмі серед невимовно важких обставин, хорий на чахотку. Прокуратор не мав підстави до обвинувачення і подав справу до апеляційного суду для уморення. І справді проти 5-ти товаришів Бондаренка доходження припинено, та випущено їх на волю а самого Бондаренка залишено в тюрмі. Потім все одно суд мусів його звільнити, а до того рівенський суд. Не було абсолютно ніякої підстави для його засуду. Але я спитаю тепер панів: за щож сидів цей чоловік аж два роки у польській тюрмі, за що втратив останки здоровля, якого й так багато не мав?

Український і білоруський народ, тероризований поліцією і адміністрацією за всякий прояв національної свідомости, боїться користати по судах навіть із тих малесеньких, мікроскопійних прав, які йому прислугують на основі минулорічного т. зв. „язикового закону". З другого боку постанови того закону дозволяють на вживання рідної мови, дають право на промови в українській мові тільки в тому випадку, коли сторона і адвокат належать до української чи до білоруської нації. А тому, що місцеві фахові українські правники не мають права горожанства (бо то є така почесть, якої не мають у нас і всі Поляки), то й не можуть боронити на судових розправах, а з правом горожанства ми маємо тільки трьох українських адвокатів на Волині, що узискали право адвокатської практики. В таких умовинах судові розправи звичайно відбуваються у польській мові. Такий суд, в якому ні обвинувачений, ні свідки, ні населення не розуміє, відбуває процеси, ділає пригноблюючо на психіку населення, та позбавляє її можности належної оборони своїх інтересів правними засобами. Всупереч законам прокуратор, наприклад, в часі досліджування не лише справи обвинувачених, але й взагалі за будьщо арештованих, цілковито невинних людей примушує зізнавати по польськи, хоч вони польської мови ні не знають, ні не розуміють.

Суди і слідчі судді, не рахуючися ні з обставинами справи, ні з платничою силою арештованих, визначають часто такі високі кавції за випущення на волю, що арештований мусить продати останній інвентар, останню корову або коня, або зректися апеляції та кару відсидіти, не зважаючи на те, що не почувається до ніякої вини, а відсиджує арешт тільки тому, що не має змоги зложити грошової кавції.

У судівництві на Волині, Холмщині, Поліссю та Підляшу а також на Білорусі не дають ні Українцям ні Білорусинам ніяких посад, не зважаючи на те, що всюди відчувається недостачу правників. Про ту недостачу говорено дуже багато свого часу а і по нинішній день величезна скількість суддів і прокураторів передвоєнного часу тиняється без праці, або займає посади дяків, що становлять найнизший щабель у православній церкві. Навіть п. Тугут не був у силі виборoти бодай одної посади для Українця нотаря.

Супроти всього новищого видно, що суди на наших землях не служать для оборони прав населення а стоять на сторожі польонізації і фактично находяться під впливом поліції та місцевої адміністрації, темні сторони яких нераз були досадно підкреслювані з тої трибуни представниками не тільки сойму та сенату, але й представниками самого уряду. Все це заставляє нас голосувати проти буджету.

З українського життя в Америці.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Коли хочеш чути про українське життя в Ню Йорку, так зайди шановний читачу в неділю під церкву на 7 улици. Там побачиш і почуєш як ґрупується наша еміграція. Кожда ґрупа має свій застояний „корнер" і стало кождої неділі „обстоює" там свою думку. Деколи видно сильну гестикуляцію а потім в мирі розходяться всі домів а зглядно на чарку...

Не бракує в Ню Йорку і дуже запальчивої ґрупи, певної ґеніяльних плянів і замірів але на жаль все кінчиться на пляні... і вишукуванню нових плянів. Серед цего розбурханого політичного моря, є в Ню Йорку два товариства не дуже чисельні членами, але мож справді сказати найвидатнійші своєю успішною працею. Це Ліґа Горожан і Січ ім. Б. Хмельницького. Це ті товариства про яких говорено, що вони не істнують. Ліґа переслала недавно понад $200, а тепер Січ ім. Б. Хмельницького переслала до Обєднання $130. Де вони збирають ці гроші? Може цікаво буде почути це иншим громадам. Гроші на голодуючих походять зі збірки членами Січи ім Б. Хмельницького і членкинями Січи ім. О. Бесарабової а саме: $35 зібрано коло церкви дня 28 червня а $85 зібрано при помочі видання на цю ціль книжочок. Гроші на будову Народного Дому в Холмі зібрали члени обох Січей між собою та між громадянами прихильними Січі на вечерницях дня 28 червня.

Мимохіть насувається питанне, де робота цих крикливих товариств? Чи тільки ті два товариства в Ню Йорку це національно свідомі а решта це лишпаперові патріоти? Здається вже крайний час, щоби нюйорська громада звільнилася від всяких крикунів-неробів і фахових киринників і марнотравників і взялася до солідної праці. Мабуть кождому Нюйорчанинови, який приглядається нашому життю вже відомо, кому залежало на цім, щоби розбити Січ та Ліґу. Мимо довгих і завзятих інтриґ діло не вдалося і оба згадані товариства як працювали так працюють і дальше а киринники пошилися в дурні. Та не пора нам тепер зводити порахунки. Треба лиш витягти науку і ставати до праці. Лідзі і Січи мусимо признати, що вони йдуть непохитно по одній дорозі не зважаючи на жадні перешкоди. Це зєднало їм симпатію всего загалу і тому лише їх праця приносить такі гарні овочі.

Тому всі наші нюйорські горожане повинні піддержувати працю наших січовиків і січовичок не тільки в Ню Йорку але і по других громадах де є Січова Орґанізація, яка веде народну роботу. От цікаво булоб почути скільки зібрала вже філаделфійська Січ, цей наш найблизший сусід. Гей Січовики відгукніться та прийдьте колись до Ню Йорку на січовий вечерок а там побачите, що Січ ще живе і працює... хоч це і неприємно декому. Тепер Січовики і Ліґа дуже інтересуються долею Дому Народного Комітету...

Не-Січовик.

ГАРТФОРД, КОНН.

Допомога голодному селу.

Тепер найкраща пора збирати жертви. Відбуваються пікніки і здається це найкраще місце де можна зібрати теж хоч малу жертву нашим братам. У нас в Гартфорд відбувся церковний пікнік. Уряд місцевого Обєднання попросив о. М. Кузіва, щоби заповів в церкві, що буде збірка на голодуючих. Дійсно по скінченню богослуження о. Кузів пояснив зібраним, як народ бідує під чужим ярмом, який там страшний голод та нужда, та що треба їм конче допомогти. Теж звернув увагу, що жертви збирає Обєднанне і тільки там треба їх висилати а не давати Лейбовим агентам. На пікніку предсідатель місцевого Обєднання здержав танець і музику та пояснив ще раз зібраним на що буде заряджена збірка. Сам предсідатель і касієр місцевого Обєднання пішли за збіркою яка принесла $43.70, яку то суму комітет переслав до Обєднання з призначенням на голодуючих в старому краю. Зложили слідуючі: о. М. Кузів, А. Коба, по 3 дол.; Й. Дерих, Й. Кармазин, Д. Ґринчук, П. Новак, по 2 дол.; М. Курдина $1.50.; П. Драпяк, Д. Йордан, К. Коба, П. Одиновський, М. Дерих, М. Ґреґус, М. Корінь, П. Оляндир, Й. Патинюк, Г. Муравський, Н. М., В. Мавчик по 1 дол.; С. Загородний, Івась Новіцький, М. Небожук, Т. Лищишин, М. Ярусевич, Ненсон, Данилюк, Вол. Мавчик, М. Бойко, М. Омелько, Т. Ковальський, М. Саламаха, Левчук, Л. Апанович, Гапкевич, М. Адиковська, П. Апанович, А. Бишко, А. Сташко, П. Вознякевич, М. Коваль, В. Лукасевич, С. Крілина по 50 цнт.; дрібні жертви $4.70. Всім жертводавцям складаємо щиру подяку за їх жертву своїм братам. Тут хочемо надмінити що так як всюда і в нашій громаді є паршиві вівці, які не тільки самі нічого не роблять і не дадуть на жадну народну ліць, але сіють кириню між народ. Мабуть бояться стратити прихильність своєї польської фамілії! Тим однак не зражуються діяльні члени Гартфорду і ведуть свою працю дальше не зважаючи на жадні перепони. Ми переконані що лише витревалою і невтомною працею допоможем здобути волю свому народові. До цеї праці кличемо всіх.

Мих. Кудрина,
Вас. Мовчук,
П. Драпяк.

СОЛДЖЕР, ПА.

У нас мала громада. Та зачувши як иньші товариства спішать на поміч рідному краєві наше Сестрицтво св. Родини від. 15 Провидіня рішило дати зі своєї каси $5, на народні цілі. Коли буде можливо будемо старатися перевести більшу збірку в нашій місцевости.

Кат. Шпак,
І. Шпак,
Анаст. Шпак.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Отсим повідомляється членів і членкинь Тов. Українська Січ, від. 170, що піврічні збори відбудуться в пятницю, дня 17. липня, в гали Укр. Народ. Дому (на долині міста) під ч. 72 Morris St. Проситься усіх членів обовязково на ці збори прибути, бо на денному порядку будуть важні справи ди полагодження. — И. В—й, секр ф.

ЦЕНТРАЛІЯ, ПА. Бр. св. Михаїла, від 90, повідомляе своїх членів, що піврічний мітинґ відбудесь дня 19-го липня, в гали церковній, як завше сейчас по Службі Божій. Проситься усіх членів на сей мітинґ. Контрольна комісія здасть справозданне за 3 місяці з кого довідаетесь кілько маемо готівки в касі. Проситься усіх членів, щоби вирівнали свої вкладки. Знов пригадується Вам Шан. Члени не забудьте приводити нових членів до У. Н. Союза. Нехай наш Батько Союз тішиться новими членами як старшими так і молодшими. — Т. Винник, предс.; Ст. Дудин, кас.; І. Чепа, секр.

ЛИНГСТАВН, О. Бр. св. Арх. Михаїла, від 140, повідомляе своїх членів, що піврічний мітинґ відбудеся в неділю, 19 липня в гали церковній на Вестерн Еве. На мітинґу повинні явитись всі члени бо суть важні справи до полагодження. Будесь принимати нових членів до Бр. і У. Н. Союза, тож кождий член повинен привести хоч одного нового члена. — Ф. Нановський, предс.; В. Терлецький, кас.; І. Кравець, секр.

ПАССЕИК, Н. ДЖ. Отсим повідомляється членів і членкинь Тов. ім. Т. Шевченка, від. 42, що звичайний мітинґ відбудеться дня 19. с. м., о год. 2-ій пополудни, під ч. 237 Hope Ave. Проситься всіх членів прибути на сей мітинґ та вирівнати свої належитости. Поневаж на той день жіночий Комітет Помочи Гуцульщині уряджує пікнік, для того жадних ухвал не будесь переводити, бо богато членів пійде на пікнік по заплаченню своїх вкладок. — В. Делет, предс.; О. Свитак, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8, подає до відома всім своїм членам, що піврічний мітинґ буде в суботу, 18. липня о годині 7.30 вечер, при 17 Washington St. Від тепер мітинґи Тов. будуть відбувались не в неділю, але все в трету суботу, як се зайшла зміна на попереднім мітинґу в червни. Проситься всіх членів прибути на сей мітинґ, посяухати піврічного справоздання урядників і контрольної комісії. На тім мітинґу мається вибрати нового секретаря, бо старий секретар відходить з Йонкерс до другої місцевости. Секретар дякує всім Товаришам Т-ва Подільська Січ, котрі йому помагали в спільній роботі для добра і розвою згаданого Т-ва через чотири і пів року і желає дальшого розвою і успіху. Неявившийся член на мітинґу заплатить кари 1.00, а урядник 2.00. — В. Мандзій, предс.; С. Пилипишин, секр.

БОФАЛО, Н. Й. Бр. св. О. Николая, від 127, повідомляє своїх хмісцевих і позамісцевих членів, що міс. мітинґ відбудесь в неділю, 19. липня. На тім мітинґу є богато справ до залагодження. Члени довгуючі повинні вирівнати свої вкладки. — Павло Володко, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Тов. Зап. Січ ім. Б. Хмельницького, від. 245, подає до відома своїм членам і членкиням місцевим і позамісцевим, що піврічний мітинґ відбудеся дня 18. липня с. р., в галі Українській, 18 Woodlan St., о годині 2-ій сполудня. Проситься всіх членів прибути на сей мітинґ. Буде справозданне за 6 місяців і другі важні справи до полагодження. Напоминається довгуючих членів, щоби свої довги вирівнали. — Йосиф Квасній, предс.; Павло Лещук, кас.; Скоропад Матвій, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Бр. св. Димитрія, від. 288, повідомляе всіх своїх членів, що піврічний мітинґ відбудеся дня 19. липня, в гали Українській на Карбон ул. Повинність кождого члена явитись на тім мітинґу точно о годині 12-тій, бо єсть важні справи до полагодження. — Роман Каплун, предс.; Рафаїл Остапчук, секр.

МАГАНОЙ ПЛЕЙН, ПА. Бр. св. Димитрія, від. 28, подае до відома всім своїм членам і членицям, що місячний мітинґ відбудеся 19. липня. Проситься усіх членів явитися на тім мітинґу, бо инакше будуть караі після статута. Будесь робити фотографію до календаря на 1926 р. Члени і діти мають зійтися коло церкви на Мензвіл о 2-ій годині. — Іван Музика, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Зап. Січ, від. 342, повідомляе всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що піврічний мітинґ відбудеся в неділю, 19. липня, о годині 1-ій пополудни, в гали церковній під ч. 645 Рузевелт Евню. На сей мітинґ всі члени мають явитися, бо є дуже важні справи до полагодження. Буде справозданне 6-місячних приходів і розходів. Котрий член довгує, має свою належитість виповнити, бо в противнім разі буде суспендований. Неявившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник 1.00. — Гр. Волянський, предс.; Й. Клебан, кас.; І. Марковиц, секр.

ІРІ, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 40, подає до відома своїм членам, що піврічний мітинґ відбудеться в неділю, 19. липня, о 3-ій год. пополудни, в гали під ч. 908 Гес Евню. Проситься всіх членів прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. Неявившийся член на мітинґу заплатить кару після ухвали. — Й. Вітковський, предс.; В. Гаврилів, секр.

ГЕЙЗЕЛТОН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85, повідомляе, що піврічний мітинґ відбудесь о 1-ій год. попол. в неділю, дня 19. червня, в гали церковній під ч. 74 N. Laurel St. Буде звіт секретаря і контр. комісії за 6 місяців. Будесь принимати до Бр. без вступного. Неявившийся член заплатить кари 50 ц., а урядник 1.00. — О. Шараварко, предс.; О. Костюк, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 369, повідомляе всіх членів і членкинь, що піврічний мітинґ відбудеться в вівторок, дня 21. липня, о год. 7-ій вечером, в гали церковній на Делавер Еве. На порядку нарад піврічне справозданне і другі важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівнати всі залеглости. Прийдіть хоч раз всі на мітинґ. — І. Климишин, предс.; М. Куба, секр.

РАРІТАН, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 332, повідомляе своїх членів, що звичайний місячний мітинґ відбудеться дня 19. липня, точно о год. 2. пополудни, в гали під словенським костелом при Сомерсет ул. — Стефан Зійшлий, секр.

ЗАКІНЧЕННЄ ПОЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ В РІВНІМ.

204 роки важкої тюрми.

В понеділок після Зелених Свят закінчився процес проти УНПО. (Української Народньої Повстанчої Організації). Богато підсудних признали свою приналежність до „УНПО.", не визнаючи однакож своеі вини. Вони заявляли, що „боролись за кращу долю українського народу."

Присуд проголошено після дводневних нарад. Сама обстановка проголошення присуду цікава. Цілий суд окружено війском, кінною і пішою поліцією. На салю розправ увійшло 40 жовнірів з наїженими баґнетами і богато поліції. Війско окружило трибунал. Обвинувачених, що відповідали з вільної стопи, піддано строгій особистій ревізії перед впущеннем до салі.

Із числа обвинувачених 66 засуджено: 10 на 8 років важкої тюрми, 31 по 4 роки важкої тюрми, всім без вчислення слідчої вязниці; 25 обвинувачених звільнено від вини і кари. Всі засуджені дістали разом 204 роки важкої тюрми.

Виведених із салі засуджених окружило війско і поліція.

ГОЛОД В ГАЛИЧИНІ.

Бюлетень Краевого Комітету Допомоги „Голодному Селу."

На Яворівщині.

Повітовий Комітет в Яворові подае: „Стан села катастрофічний. В селі Бунові тиф з голоду (100 випадків смертних). Рулів, Санатів без засобів до життя. Взагалі в кождій громаді є десятки родин, що живляться останками бараболь, яку купили за останню корову, а котрі не мали що продати — пішли за прошеним. Все випродує живий інвентар, щоби якнебудь себе ратувати та засіяти поле. Заробітків по селах нема. Двори платять за роботу по 50 сот. без харчу. Село Більшаниця, яке кождого року на переднівку переживало напів голод — тепер майже в цілости голодує.

Повіт Мостиска.

Повітовий Комітет в Мостисках подае: Мостиський повіт крім минулорічного недороду, місцями потерпів ще в наслідок елементарних нещасть, себто через спустошення градом громад положених в полудневій части повіту.

Градобиття обняли громади: Мистичі, Санники, Радиничі, Крукеничі, Тамановичі, Гориславичі, Баличі, Чишки й Арламівську Волю.

В громадах: Мистичі, Санники, Радиничі в минувшому році градобиття повторилося через три рази і знищило цілком землеплоди, так що вже осінню мешканці цих громад не мали чим ґрунту обсіяти.

В наслідок неурожаїв і градових катастроф Мистичі, Санники, Радиничі та Гориславичі в цілости терплять голод, а ґрунта їх до тепер частинно не обсіяні. Люди в тих громадах від 3-ох тижнів живляться кваском, який збирають по луках. Доходять нас відмости, що в громадах: Мистичі, Санники, Радиничі і Гориславичі люди старші і діти хорують на якісь корчі голодові, а в Гориславичах було 5 випадків смерти до 3-ох днів. В Арламівській Волі панує черевний тиф.

В громадах: Тамановичі, Баличі, Чишки, Острожець по кількадесять родин цілком голодує — живляться кваском і жебрачим хлібом. В громадах Судкові, Хлиплі, Ятвяги по кільканайцять родин примирає з голоду. Громади Мистичі, Санники, Радиничі, ще тепер домагаються позичок на закупно бараболь на насіння, бо поля необсіяні в 1/3 части.

В тих громадах стан катасрофічний і негайна поміч краю є конечна. До акції допомоги голодному селу власти відносяться пасивно. Коли 50 людий з громади Мистичі явилися у старости в Мостисках за поміччю і ратунком — староста відповів, що: „ржонд нема пенендзи."

Двори платять по 30 сот. денно і відносяться ворожо до населення. І на такий мізерний заробіток роботи у дворі дістати не можна, бо двори мають сезонових робітників.

Селяне ніде не еміґрують, бо на еміґрацію не мають гроша та є утруднення пашпортові.

Громади Гориславичі, Золотковичі, Боєвичі, частинно скольонізовано між спроваджених зі заходу Мазурів.

Комітет в с. Крукеничі сповіщае: Навіть заможнійші господарі мусять купувати продукти поживи першої потреби. В наслідок торічного неурожаю заможнійші мусіли купувати картоплі на насіння. Тутешній містечковий пролетар — ратуючись перед голодовою смертю в білий день ходить по полях і витягае з під скиб засаджену бульбу. Більшість тут. населення творить ¼, ½, 1-го морґові господарства. Перед війною жили ці бідаки з ремесла (шевського) і заробітків в Бориславі і Прусах, або як двірська служба. Тепер всяке ремесло устало, бо кождий як може обмежується у своїх потребах, до Борислава не пускають, а як якому пощаститься туди дістатись, то не знаходить там роботи. Масами голосяться на роботи до Франції, однак туди не мають щастя дістатись. 58 родин з дрібними дітьми знаходиться в страшній розпуці. Місцева кооператива „Єдність" доси роздала товару між нещасних поверх на 1.200 золотих на кредит. Дальший ратунок кооперативою є неможливий, бо тут. кооператива це новоповстала інституція, своїх фондів не мае, а і кредиту в нинішних часах ніде отримати. Справді призначена була державна підмога для тут. містечка в сумі 500 зол. однак цю підмогу отримали майже самі Поляки і то найменше потребуючі, а з наших лише трьох людий по 25 зол.

Кооператива „Народна Воля" в Хлипках подае: Є такі родини, що по кілька днів нічого не їдять, люди терплять на корчі жолудкові, обезсилення, сліпоту, голод прибирае з кожним днем щораз більші розміри, а коли не наспіє яка поміч, загляне в очі нещасним голодова смерть.

Громада Чишки подае: В тут. громаді голодує 25 родин. Є кілька родин з дрібними дітьми, що від Різдва не бачили кавалка хліба, а живляться квасом, який збирають по луках.

Суд. пов. Комарно.

В 13 громадах повіту Комарно потребує допомоги 457 родин, вже голодує 254 родин. З 12-ти громад ще нема відомостей.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО САМІ І ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО УКР. НАР. СОЮЗА! СМЕРТЬ І НЕЩАСТЯ НЕ ТРАТЯТЬ НАГОДИ. НЕ ТРАТЬТЕ І ВИ. ОБЕЗПЕЧІТЬСЯ В У. Н. СОЮЗІ СЕЙЧАС.

ПЕРШИЙ ПАРОХІД.

В 1806 році на Іст Рівер в Ню Йорку Роберт Фултон почав будувати перший на світі пароплав, — човен з машиною, яка, він казав, пожене його силою пари. Будова затягнулася на мало не цілий рік і про Фултонові пляни говорило ціле місто — з насмішкою як про дурну примху, фантазію, котрій ніколи не здійснитися.

Кораблик був невеликий, 150 футів завдовшки і в 13 в ширину, та ціла штука була нова, вимагала богато нових починів і спроб, і кошти будови й машинерії виросли до $10,000. Та на місяць перед скінченням всі гроші розійшлися і необхідно ще треба було тисячі долярів. Такої суми не хотів позичити Фултонови ніхто і він кинувся до кількох людей, щоб позичили по сто та по двісті долярів. Згодилися, але просили, щоб він нікому про це не говорив, щоби з них не сміялися.

Нарешті 17-го серпня 1807 „Клермонт" (так Фултон назвав свій пароплавчик) був готовий і його перетягнули на ріку Гудсон, там, де тепер доки на Вест Десятій вулиці. На березі зібралася юрба людей, все ще не довіряючи і посміхаючись. Відвязано шнури, Фултон дав знак машиністови, човен рушився і знов станув. Та це тільки в машині якась частинка була зле пристосована і коли її поправлено, колеса вже стали правильно обертатись і „Клермонт" поплив горі рікою. Машинерія ще тріщала й гуркотіла на всю ріку, чорний дим садив з комина, але човен силою пари доїхав таки до Албані, 150 миль за 32 години. Це був перший парохід, початок нової доби в мореплавстві і світовій торговлі.

Осип Маковей.

ТРУДНЕ ІМЯ.

(Оповіданне).

Священик села Ц. стрінув на дорозі свого парохіянина, виборця, Гната Воробця, що мав вибирати посла до сойму, і поздоровившися з ним, почав розмову:

— Щож там, Гнате? будемо голосувати?

— А будемо, прошу отця духовного, будемо, а-як же! Чому би не голосувати? Як голосувати, то голосувати!

— Але на нашого кандидата!

— Таже на нашого! не инакше! То давними часами, бувало, ми на пана голосували, на чужого, а тепер — нема, панцю, для тебе танцю, ми собі погуляєм! А-я! правду кажу! О! пішло їм з Петрового дня — панам! Чую, дуже щось до них добираються. На востро! В казетах таке пишуть! страх!

— А знаете ви, як наш кандидат називається? Бо то помилитися не можна, зараз ваш голос пропаде!

Виборець махнув рукою поза себе як крилом.

— Та що то нашого чоловіка назвати — не штука! А-як же! То ще прошу ласки отця духовного, як я при воську служив, то була штука назвати старшого! Де-де! Що ми по зубах набралися! „Ґенерал фантері-атрілері ґраф Шурим Бурим", чи якось инакше, так дивненько, що страх! А наш пан обершт: „Едлер фон Поганяйволи до логази!" Якийсь Мадяр був, але писався більше по нашому, оттак як би я: Воробець Гнат. Вимовити можна.

О. парох слухав радо говірливого селянина і усміхався незначно.

— Ну, прецінь, Гнате, як пишеться наш кандидат?

— Хто? сей адукат з Городенки?

— Так.

— Воконецький пишеться, а на імя Тимофій.

— От, видите, ґаздо, що не знаете! Не Тимофій, тільки Теофіль, — Теофіль Окуневський.

— А яж як кажу? Тимофій Вокунецький — хіба не так?

— Ні, не так. Прийдіть ви, Гнате, завтра до мене, так під вечір, то будемо вчитися, як називається наш кандидат. Ви неписьменні, то з письма не вичитаєте, як инші. треба собі в голову вбити, як „Отченаш." Прийдете?

— Та добре! Я прийду. Чому би не прийти? Слава Ісусу Христу!

— Слава на віки!

На другий день під вечір Гнат Воробець прийшов до священика. Той ходив по саду. Оба привиталися, поговорили хвилину про безнастанні дощі, про малу надію на добрі жнива, трохи про війну на Балканах, — а потім сіли собі на лавочку і почалася наука.

— Ну, будемо вчитися! — почав о. парох. — Наш кандидат...

— Зараз, прошу ласки отця духовного, кан-ди-дат то ніби чоловік, що хоче бути послом?

— Так! Або він сам хоче, або його хочуть мати послом.

— Ага! Ну, добре! То наш кандидат пишеться Тимофій?

— Не Тимофій, лише Теофіль!

— Се по якому?

— По нашому. Є таке імя. Значить: Богу милий!

— Ади! То файно називається! Дай йому Боже здоровля!

— У селян такого імени не вживають: у них все лише Степан, Іван, Василь, Гнат — а в панів Теофіль, Володимир, Ярослав...

— Звичайно: з-панська! — замітив Воробець.

— Ні, не з-панська, а так; одні звикли до таких імен, а другі до таких. От мій сусід назвав хлопця так, як в календарі стояло того дня, коли він родився: Венедикт, а люди на селі як підхопили: Медведик — і хлопчисько по нинішний день Медведик, а не Венедикт. Не звикли.

— Та, бо й справді дивно якось — замітив Воробець.

— А про то святе імя, як кожде инше. Так і тут: Те-офіль! Повторіть!

— Те-о-фій!

— Те-о-філь, не — фій!

— Теофіль! — вимовив Воробець гладко. — Ха! ха! чудно якось. Ну, та коли вже так його охрестили, воля божа, а нам не до того.

— Вчімся далі! Як ви Воробець пишетеся, так наш кандидат пишеться Окуневський.

— Воконецький! Я знаю, не треба вчитися — боронився виборець. — Я чув від людий.

— Отже зле чули і треба вам навчитися поправді, бо голос пропаде. Ви ловили коли риби?

— Чому ні? Ловив!

— А що є окунь, знаете?

— На! маеш! Я не знав би, що є вокунь?! Та я раз — буде тому вже з трицять літ так коло святої Покрови — злапав такого вокуня, що Жид мені цілу кварту горівки дав за нього! А сам шабас мав — аж гей!

— Отже добре! То наш кандидат називається з початку так, як та риба. Окун-евський.

— Ніби такий вострий хребет має, як вокунь — зажартував Воробець.

— Повторіть, Гнате: Окуневський!

— Та я знаю! Вокуневський!

— Не Во — лиш Окуневський!

— Хіба не все одно?

— Не все одно! Можуть скасувати голос і за таке, як схочуть.

— Ади! — дивувався Воробець. — Окуневський! Окуневський!

— Слава Богу! Тепер випадає йому гонорар віддати, бо дає йому гонорар віддати, бо він і пан і доктор і адвокат і посол до Відня — то, як покличуть вас до голосування, годиться сказати так: „пан доктор Теофіль Окуневський, адвокат з Городенки."

— То він і людий лічить?

— Ні! Чому так питаєте?

— А от ви кажете: доктор.

Священик пояснив, що бувають всякі доктори, і хотів уже почути від Воробця ціле імя і титули кандидата.

— Ну, як називається?

— Пан Тофель Вокуневський...

— Алеж не пантофель, чоловіче добрий! Хіба ви не знаете, що є пантофель?

— Ні!

— Се такий мягкий, вигідний ходак на ноги!

Воробець трохи налякався, як се почув.

— Та я... нічо... деж би я тоє? — боронився він. — Ще би заскаржив до суду!

— То опустіть „пан" і кажіть просто: Доктор Теофіль Окуневський, адвокат з Городенки.

— Доктор Тимофій Вокуневський, адвокат з Городенки.

— Як Тимофій?!

— Ні! — нагадав собі Воробець, але як справді мав сказати, забув.

І він, як малий ученик, засоромився, та почав себе оправдувати:

— Трудне імя... годі спамятати... де мені то того?! Тяжко йде. Я от журюся, що долину вода замулила, сіна не зберу... де моеї голови таке чіпиться?!

Священик помовчав хвилину потім встав і „Нежуріться, — каже — Гнате, навчимося ще, як наш кандидат називається і послом виберемо його і сіно зберемо і буде нам ліпше!

— Дай то, Господоньку! — зітхнув набожно Воробець.

— А я попрошу Василя Підгородецького, аби вас навчив. Він письменний чоловік, то вам скаже.

— Та вже най і так буде! — згодився селянин. — Дивно якось той кандидат називається. Тяжко спамятати. Дякую вам, що-сте мене вчили. Слава Ісусу Хтисту!

— Слава на віки!

Вечером нарікав о. парох перед жінкою на загвожджені селянські голови і на львівських політиків і редакторів, котрим і не сниться, що на селі треба нераз час тратити на такі дрібниці. Здається їм, що вистане приказ дати, що вони нарід уже зовсім приготовили, тимчасом на селі ти вчи не тільки, чому на свого чоловіка маєш голосувати, а ще й як він називається.

Воробець зрозумів уже, що треба дати голос на свого кандидата, — навчився — як здавалося потім і священикови і Підгородецькому — імени кандидата, а прийшлося при виборчій комісії сказав цілком виразно: „Доктор Тимофій Вокунецький" і його голос пропав.

ВИКАЗ ТИХ, ЩО БАЖАЮТЬ ВОЛІ РІДНОМУ КРАЄВИ.

(Жертви зложені до Обєднання в місяцю червни 1925.)

1) **Джерзи Ситі, Н. Дж.** Бр. св. Івана Хрестителя, від 270 У. Н. С. нар. податок 14.75
(Переслав Василь Гіль, а жертвували по 75 ц.: Іван Станіславишин (Поляк), Гриник Семко; по 50 ц.: Косоноцький Мих., Ленчук Семко, Турчинський Мих., Осьміловський Яків, Сай Яків, Микитка Василь, Булик Роман, Салюк Мих., Колісник Онуфрій, Дума Левко, Васько Іван, Дорош Дацько, Шемлій Григ., Струж Томко, Ева Дворецька, Павлик Павло; по 25 ц.: Бобовник Іван, Рубінович Андрій, Гідь Василь, Гук Юрко, Гуменюк Григорій, Сайчук Семко, Кулич Левко, Жарський Йосиф, Пігура Микола, Сайчук Андрій, Василюк Ізидор, Стегніцький Максим, Войчишин Стефан, Кот Стефан, Миць Іван, Кішачковська Татяна, Ярош Антін, Корнило Андрій, Шустикевич Григорій, Маланяк Вас., Магура Петро).

2) **Ню Йорк, Н. Й.** Бр. св. Андрея Первозванного, від 66 У. Н. С., нар. под. $7.75, а $6 на Рідну Школу, разом переслав Кирило Верескля 13.75
(Нар. под. зложили: Теодор Маюк $3, Павло Вятик $1; по 50 ц.: Микола Виткович, Іван Лазорчик, Филип Малищак, Іван Гнатяк, Терентій Биндас; по 25 ц.: Василь Босий, Михайло Барна, Михайло Ксинич, Данило Павлик, Михайло Гандзюк, Микола Фединяк. На Р. Ш. зложили по $1.10: Микола Виткович, Іван Лазорчик, Андрій Дубас, Михайло Гандзюк і Кирило Верескля, а Олекса Буряк 50 ц.)

3) **Ню Йорк, Н. Й.** Січ ім. Богдана Хмельницького з вечерка на Голодне Село, переслав січ. Близнак 40.00

4) **Когус, Н. Й.** Збірка на голодуючих, переслав Данило Зальопаний 64.30

5) **Рутленд, Вт.** Іван Кінах на Голодне Село 5.00

6) **Лос Вегос, Невада.** Андрій Велней на голодуючих через М. Хандогу 2.00

7) **Темс, В. Ва.** Іван Магун на голодуючих через В. Шабатуру 3.00

8) **Пітсбург, Па.** „Народна Поміч" $50 на голодуючих, а $25 на інвалідів 75.00

9) **Бруклин, Н. Й.** На Голодне Село місто вінця на домовину бл. п. о. Нестора Дмитрова, від укр. кат. парохії для бувшого свого священика, переслав о. Володимир Лотович 7.00

10) **Істон, Па.** Збірка на ріжні цілі, переслав В. Дроботій 35.50

11) **Іст Янгставн, О.** Тов. „Сокіл", від 218 У. Н. С., збірка на голодуючих, переслав Ів. Клюс 50.00

12) **Шікаго, Ілл.** Місячна збірка, переслав Н. Шемердяк 3.00

13) **Шікаго, Ілл.** Кружок Укр. Жінок на Борнсайд на інвалідів, зібрано $10, а $10 Ю. Небор на голодуючих, разом 20.00

14) **Мікісракс, Па.** Збірки на ріжні вже оголошені цілі, переслав А. Гальчак 25.00

15) **Україна, Н. Дак.** На Голодне Село, збірки, переслав о. В. Гривнак 60.00

16) **Филяделфія, Па.** „Провидіне" від відділів на гріб Д. Вітовського 23.45

17) **Меджестік, Ке.** Григорій Ватраль на край 3.00

18) **Филяделфія, Па.** Місто вінця на домовину бл. п. Евгена Якубовича, зложили на голодуючих по $5: др. С. Демидчук, о. Іван Ортинський, В. Кнігиницький, а о. Лев Чапельський $5 на інвалідів, разом передав С. Демидчук 20.00

19) **Бейон, Н. Дж.** Збірка від комітету парохіяльного на голодуючих, пер. о. Іван Захарко 115.75

20) **Н. С. Пітсбург, Па.** Збірка на голодуючих на весілю в Стефана і Анни Віхрик, переслав Іван Корбецький 12.75

21) **Терривіл, Конн.** Т. Коляр на голодуючих 5.00

22) **Джемейка, Н. Й.** На голодуючих Матвій Костишин і Анна Генега по $5, разом 10.00

23) **Ню Йорк, Н. Й.** Ліга Амер. Горожан Укр. Походження, переслав П. Сокальчук 200.54
($150 на Рідну Школу, а $50.54 на „Голодне Село").

24) **Честер, Па.** Кость Щербак на голодуючих 2.00

25) **Нортгемптон, Па.** Збірка в церкві св. Івана Хрестителя на Голодне Село 25.00
(Переслав о. Іван Кутський, зложили: о. Іван Кутський $2; по $1: Іван Прийдун стар., Степан Смутила, Лука Демчук, а дрібними $20.)

26) **Бостон Мес.** Дохід з представлення на голодуючих, переслав о. Пелехович 30.20
(Представленне відограли: Елва Буртон, Марія Гримак, Марія Зварич, Анна Яцишин, Анна Бенцал, Оленка Музика і Ніля, Ірена і Марійка Пелеховичівні.)

27) **Скрентон, Па.** Збірка на голодуючих, пер. Петро Дочич 25.50
(Зложили: о. М. Залітач $10, Іван Тарас і Петро Дочич по $5, Сальватор Каррена (Італієць) $2, по $1: Кирило Волощук, Михайло Яремкевич, Теодор Писар, а Андрій Чомко 50 ц.).

28) **Міннеаполіс, Мінн.** Збірка на голодуючих, переслав М. Грубрин 19.25

29) **Вандергріфт, Па.** Збірка на голодних, переслав п. Т. Чорний 6.00
(Зложили слідуючі: Т. Чорній, О. Гула, О. Кричковський по $2.)

30) **Темс, В. Ва.** Збірка на голодних, пер. п. Гр. Магун 20.00
(Імена проголошено).

31) **Темс, В. Ва.** Народний податок, пер. п. Гр. Магун 6.00
(Імена проголошено).

32) **Когус, Н. Й.** Збірка на голодних, переслав М. Зальопаний 6.00
(Кромі проголошених жертводавців, які зложили $1 і більше, ще слідуючі: І. Бобрівець, А. Семенюк, Т. Смоляк, П. Рапіцький, Ю. Гончарик, Н. Прейзнер, П. Швед, Т. Кавч, Н. Биндас, І. Ковальчик, В. Кульчицький, Г. Федорко, Л. Геля, Е. Михайляк, І. Глущко, Л. Задра, Г. Габура, С. Палка, А. Бабяк, М. Мазуля, Л. Ядлош, Д. Рега, С. Лучковець; по 50 ц.: А. Поливка, П. Шаршанович, І. Міруцький, І. Миколін, В. Габріельо, Дж. Габріельо, І. Коба, І. Палка, М. Цреган, О. Бойко, І. Геля, М. Цілінський, К. Кузьмський, А. Лучковець, Гр. Гаєцький, Н. Лінксин 25 ц.)

34) **Росфорд, О.** На голодуючих переслав Олекса Невойда 4.75
(Зложили слідуючі: І. Федчук, А. Мудрик, А. Поплавський, М. Крупяник, Й. Бобак, Н. Цуп по 50 ц.; С. Завійський, А. Янушевич, П. Бобак, М. Денько, І. Бобак по 25 ц.)

35) **Росфорд, О.** Народний податок, переслав п. О. Невойда 1.25
(Зложили: М. Копистинський 50 ц. І. Кушнір, Д. Бобак, О. Невойда по 25 ц.)

36) **Ню Йорк, Н. Й.** Народний податок від бр. св. Андрея, пер. п. К. Вереская 1.25
(Зложили: М. Стирка, П. Биндас, П. Кріль, В. Босий, Н. Фединяк по 25 ц.)

37) **Шікаго, Ілл.** Збірка на голодних, пер. ... А. Сименович 12.00
(Зложили: ... Шікаго Борисова $10, о. А. Сіменович ...)

38) **Гейзелтон, Па.** Збірка, переслав п. О. Шараварко 78.00
(На сироти $22, на голодуючих $20, на Рідну Школу $18, на політичних вязнів $18).

39) **Джерзи Ситі, Н. Дж.** Народний податок від Бр. св. Арх. Михаїла, пер. п. К. Піддубчишин 9.25
(Зложили: К. Піддубчишин, Н. Бурак, В. Гаевий, М. Гаєва, Н. Білик по $1.50; Д. Малейко $1.25; І. Хомінський $50 ц.)

40) **Нюарк, Н. Дж.** Збірка з віча і від Січової Організації на голодних, переслав п. С. Шіпка 52.00

41) **Джамайка, Л. Ай., Н. Й.** Переслав на голодуючих п. І. Париляк 10.00

42) **Сиракюз, Н. Й.** На голодних від тов. Зап. Січ, від У. Н. С. переслав п. Т. Ковальчик 25.00

43) **Карнегі, Па.** Збірка на голодуючих, пер. п. І. Швед 27.00

44) **Питсбург, Па.** Збірка, переслав п. В. Шабатура 29.00

45) **Бриджпорт, Конн.** Збірка від Тов. Укр. Січ, від У. Н. С., на голодуючих, пер. М. Галькевич 2.00
(Зложили: В. Підлуський, М. Галькевич по 50 ц.; І. Максимів, Й. Підлуський, І. Кузів, М. Шиманський по 25 ц.)

46) **Міннеаполис, Мінн.** Збірка на голодуючих, переслав п. Петро Андрущишин 185.05

47) **Сиракюз, Н. Й.** Народний податок від Тов. Зап. Січ, від У. Н. С., переслав Мих. Даньків 8.25
(Зложили: Т. Ковальчик, І. Шушевський, Ю. Дранов по $1, В. Осухівський, М. Даньків, Л. Залецький, Дидик м. І. Журбаль по 75 ц.; Н. Бутніцький, П. Луцишин по 50 ц.; Т. Микитюк, І. Кіщак по 25 ц.)

48) **Сиракюз, Н. Й.** Збірка на хрестинах у п. Н. Гальчина, переслав всч. о. Лев Левицький 14.10

49) **Клівленд, О.** Збірка в церкві св. Петра і Павла на голодуючих, пер. о. Е. Сидоряк 66.00
(Зложили слідуючі: Й. Тиханський і С. Павлусь по $5; Марія Сеник, Марія Мига по $2; Е. Чайковський, І. Кухта, П. Полівчак, М. Кізима, Л. Норіл, С. Савчак, П. Толочкевич, М. Левицький, С. Гедьо, І. Шайн, А. Спішак, А. Добровольська, М. Біла, Р. Гурняк, П. Головчак, В. Цьвірчак, В. Качмар, Н. Копитко, В. Лучка, Я. Головацький, о. Е. Сидоряк по $1).

50) **Міннеаполис, Мінн.** Народний податок, пер. М. Грубрин 4.00
(Зложили: Микола Грубрин, О. Пилатюк, І. Коцюба по $1; П. Андрущак, П. Гайва по 50 ц.)

51) **Віліямставн, Н. Дж.** Збірка на голодуючих, пер. І. Витязь 13.00

52) **Клівленд, О.** Збірка з віча, пер. І. Войціцький 65.00
(На інвалідів $20, на Р. Ш. $20, голодуючим $25. Зложили слідуючі: Український Банк в Клівленд $10, П. Й. Куванда, адв. Банку (Чех), І. Тарнавський, А. Білінський, всч. о. Е. Сидоряк по $5; П. Поливчак $3; І. Кухта, І. Войціцький по $2; Й. Сенчина, М. Притуляк, Я. Головецький, В. Полівчак, П. Свідрик, Д. Гавриляк, П. Бусько, П. Антощків, С. Королько, П. Кальмук, І. Ковалець, Марія Білецька, Катерина Секута, В. Форемний, С. Палівода, Г. Волянський, О. Каплиш, П. Болеста по $1; дрібні жертви $10).

53) **Трентон, Н. Дж.** На голодуючих, пер. П. Стадник 4.00
(Зложили слідуючі: І. Малиняк, Г. Цимбала, П. Стадник по $1. На Р. Ш. п. І. Малиняк $1).

44) **Гартфорд, Конн.** На голодуючих збірка з пікніку, переслав п. Петро Дропяк 43.70
(Поіменний виказ жертводавців не наспів ще до канцелярії Обєднання, тому буде проголошено пізнійше).

Разом	$1,618.34
З перенесення за місяць май	266.69
Загальна сума жертв за місяць червень	$1,885.03

НОВІ КНИЖКИ ЯКІ МОЖНА НАБУТИ У КНИГАРНІ СВОБОДИ:

М. Капустянський — ПОХІД УКРАЇНСЬКИХ АРМІЙ НА КИЇВ—ОДЕСУ В 1919 РОЦІ (короткий воєнно-історичний огляд). Части I., II. і III. з 20 кольоровими схемами-шкіцами і документами в додатку. Ціна ....70 ц.

М. Возняк — УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНІСТЬ. Ціна ....20 ц.

— ВИДАННЯ „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ" У ЛЬВОВІ:

Юра Шкрумеляк — ПОЇЗД МЕРЦІВ (картина Жерт і Трудів). Ціна 15 ц.

Василь Софронів — БО ВІРНА ВІНОЮ. (Збірка нарисів). Ціна ....10 ц.

Евген Яворовський — СЕРЕД КУЛЬ І ГРАНАТ. (Начерки). Ціна ....10 ц.

Софія Тобілевич (Карпенко-Кара) — РІДНІ ГОСТІ. (Спогади з побуту Українських Січових Стрільців на Степовій Україні). Ціна ....10 ц.

Замовлення разом зі залученням належитости (моні-ордер або марками) слати до:

Замовлення слати на адресу:

„SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

ІМІГРАНТСЬКІ ПОСИЛКИ ДО „СТАРОГО КРАЮ".

Дуже богато чужинців-імігрантів, які пробувають в Америці, правильно посилають деякі гроші своїм рідним і приятелям в „старім краю." Американський Департамент Торговлі обчислює, що в протязі 1923 року таких грошей було вислано з Сполучених Держав на загальну суму приблизно 350 міліонів долярів. На протязі того самого року прибуваючі імігранти привезли з собою яких 60 міліонів так, що лищається надвишка висланих грошей в 290 міліонів долярів за рік. Сума, здавалобся, дуже велика, та треба мати на увазі, що усіх чужинців-імігрантів в Сполучених Державах є понад 14.000,000 душ так, що на одного припадає яких двайцять долярів, висланих ним до „старого краю."

Здебільша всі ті посилки, це добродійні пожертви „Американців" для своїх рідних і приятелів, що лишилися по тім боці моря. Часто залічують їх навіть до тих сум, якими Америка помагає европейським краям. Та це не зовсім правильно. Певна річ, що богато імігрантів тільки тому приїзджає до Америки, що можуть дещо більше заробити і поділитися з своїми рідними і земляками, і якби не те, богато їх не приїздили би сюди і не працювали би в американських індустріях. Тому й їхніх посилок не можна рахувати як чисту добродійність.

Порівнюючи з попередними роками, в 1923 році значно збільшилася сума грошевих посилок до Німеччини, Польщі і Росії, менше посилають до балканських країв, а менш-більш однаково до Італії.

Головні добродійні американські організації для допомоги за границею вислали на протязі 1923 року до ріжних країв Европи і Азії приблизно 40 міліонів долярів. А саме Американський Червоний Хрест 8,703,103 доляри, Допомогова Организація для Близького Сходу (Арменія, Сирія, і т. д.) 8,479,480, Рокефелерова Фундація 8,703,103 доляри, Американська Допомогова Адміністрація 5,021,885, Християнський Союз Молоді 1,125,531, Комітет Приятелів („квейкри) 852,627. Головні жидівські допомогові организації в Америці постачили землякам в инших краях теж яких вісім міліонів долярів, з окрема „Джойнт" 5,970,429 долярів, Палестинський фонд 1,308,757 і Єврейське Товариство Помочі Імігрантам 103,162.

На добродійні цілі йде й деяка частина грошей жертвуваних американськими церквами на заграничні місії. Майже кожна більша церковна организація в Америці проводить місійну діяльність в ріжних заграничних краях, і жертвує на те більші або менші гроші, в 1923 році приблизно 30 міліонів долярів загальної суми. Здебільша ті гроші уживаються на церковні та місійні справи, але дещо місії віддають на добродійні цілі.

СТУДЕНТИ ЯК ТИМЧАСОВІ ІМІГРАНТИ В АМЕРИЦІ.

Новий іміграційний закон Сполучених Держав допускає студенів, що приїзджають в Америку вчитися, поза квотою, значить свобідно, без огляду на допущене число імігрантів. З тої постанови користувались, — як каже Іміграційне Бюро в Вашінгтоні, — особи, що не були студентами і не мали заміру студіювати в Америці, тільки хотіли як-небудь дістатися до Америки, і це привело до загострення адміністраційних приписів в тій справі, на яке звертають увагу інтересованих вашінгтонські іміграційні власти.

Перше всього, по закону студент мусить бути справді студентом. Мусить їхати до Америки виключно для того, щоби вчитися в „признаній школі, колеґії, академії, семінарії або університеті." Признана школа — значить така, що іміграційні власти допускають до неї студентів поза квотою; Секретар Праці в Вашінгтоні має список таких шкіл. Студент мусить наперед сказати, до якої школи він їде вчитися, вона мусить його прийняти, і врешті — покінчивши студії він мусить виїхати назад з Америки.

Тому студент, що хоче виїхати до Америки, мусить наперед звернутися до тої американської школи, в котрій він хоче вчитися, і дістати від неї повідомлення, що його приймуть. Те повідомлення він предкладає американському консулеви в своїм краю і коли ця школа є признана іміграційними властями (Секретарем Праці), тоді консуль дає йому візи на виїзд в Америку. Окрім того студент мусить в консуляті предложити свої шкільні свідоцтва й виказатись знанням анґлійської мови, бодай її початків. Врешті він мусить доказати, що має досить грошей на прожиття в Америці підчас своїх студій, або що ті кошти будуть покриті родиною чи ким-иншим в Америці так, що він зможе весь свій час посвятити виключно науці.

Студент допущений на таких умовах не може займатись в Америці ніяким „бизнесом" ані найматись на роботу. Він може наприклад, вечерами працювати кілька годин, щоб оплатити собі комнату чи харч, але коли він в день заробляє чи веде „бизнес", а тільки вечерами ходить на якісь вечірні курси, то іміграційні власти не признають його за студента.

Дехто з тих осіб, що були допущені в Америку тільки на деякий час, в гостину, хотіли тут лишитися записавшись на науку до якоїсь школи чи університету. Доси іміграційні власти в таких випадках не дозволяли лишитися.

Родина чи приятелі, котрі хотіли-б допомогти якому студентови вчитися, повинні наперед від Секретара Праці в Вашінгтоні дістати інформацію, чи до школи, в котрій він хоче студіювати, допускають студентів поза квотою, і повідомити про це студента заграницею. Тоді він повинен переписатися з тою школою і діставши від неї запевнення, що його приймуть, звернутися до американського консуля за візами.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенням, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 цнт. коли таке оголошення має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби виригала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосуватися і придержуватися наших правил, не можуть відтак нарікати на нас, що не поміщено їм оголошень.

Адм. „Свободи".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.